

PROGNOS
ARBETSMARKNAD
KULTUR
2009

Arbetsmarknadsprognos för kulturarbetsmarknaden 2009

Text

Torbjörn Israelsson

Agneta Lindblad

Bengt Frostmo

Lennart Gunther

Ulf Johansson

Caroline Shokrollah

Susanne Attling

Paula Åberg

Statistiska uttag ur register

Lena Stoltz

Thomas Liljegren

Layout och bild

Gun Westberg

Arbetsförmedlingen Kultur

Arbetsmarknadsprognosen för kulturarbetsmarknaden bygger på Arbetsförmedlingen Kulturs intervjuer med cirka 350 arbetsgivare inom kultursektorn med minst en anställd. Dessutom har det genomförts tilläggsintervjuer med kulturinstitutioner, med vissa stora företag med designavdelningar samt med ett antal kommuner och landsting. Därutöver har det skett analyser av statistiskt underlag från Statistiska Centralbyrån och Arbetsförmedlingen.

Arbetsmarknadsprognos för kulturarbetsmarknaden 2009

Innehållsförteckning	Sid
1. Arbetsgivarna inom kulturområdet.....	8
2. Arbetssökande - inskrivna vid Arbetsförmedlingen Kultur.....	16
3. Utvecklingen för olika kulturområden	23
3.1 Ord och media	24
3.2 Bild och form	26
3.3 Scen och ton.....	27
Bilaga 1 Branscher inom Kulturområdet	29
Bilaga 2 Yrkesbarometern hösten 2008	30

Kontaktpersoner rörande innehållet

Torbjörn Israelsson

Benny Gustavsson

Sammanfattning

Sysselsättningen faller kraftigt

Arbetsförmedlingen Kulturs prognos för 2009 visar att sysselsättningen minskar i stor omfattning och att nedgången trappas upp under loppet av året. Uppåt 3 500 arbetstillfällen kan försvinna nästa år, vilket motsvarar ungefär 4 procent. Det är en större nedgång än för arbetsmarknaden som helhet. I det talet inkluderas inte bara kulturyrken utan även andra yrken inom kulturföretagen, som exempelvis administratörer och säljare. Nedgången av jobb sker främst bland större företag med över 50 anställda. Det kommer även att bli färre uppdrag för det stora antalet egenföretagare som arbetar inom kulturområdet. Egenföretagandet kommer trots detta att fortsätta att öka inom kultursektorn, vilket sammantaget innebär att försörjningssituationen för landets kulturarbetare blir sämre. I undersökningen har cirka 350 arbetsgivare intervjuats. Dessutom har kontakter tagits med andra aktörer som direkt eller indirekt påverkar jobbtillgången inom kultursektorn.

Färre uppdrag och minskat antal anställningar

Inom kultursektorn sker neddragningarna av jobb främst genom att visstidsanställningar inte förnyas, att fler blir deltidsarbetande och timanställda och att personerna i dessa grupper arbetar mindre samt genom att de uppdragsbaserade jobben blir färre. Endast en mindre del av neddragningarna inom kultursektorn kommer att ske genom att personal varslas om uppsägningar. Mönstret skiljer sig en hel del från övrig arbetsmarknad där omfattande neddragningar även signaleras genom varsel om uppsägningar. Skillnaden gentemot övriga arbetsmarknad beror på kulturarbetsmarknadens karaktär, med lägre andel fast anställda och med många korta tidsbegränsade jobb.

Tidsbegränsade uppdrag kräver egenföretagande

Jobben inom kultursektorn blir än mer koncentrerade till att avse tidsbegränsade uppdrag, visstids-, deltid- och timanställningar, enligt de arbetsgivare som intervjuats. Antalet anställda minskar nästa år, vilket innebär att utvecklingen återgår till den långsiktigt neråtgående trenden, efter en kortsiktig uppgång av antalet anställda åren 2006 och 2007. Antalet egenföretagare fortsätter parallellt med detta att öka i hög takt. Det årliga tillskottet av antalet egenföretagare uppgår till mer än 3 000 oavsett konjunkturläge. Företagarnas intäkter varierar i hög utsträckning och alla får inte sin huvudsakliga inkomst från kulturuppdrag.

Nyutbildade inom kultur får svårare att finna jobb

Arbetslösheten inom kulturyrken, såsom skådespelare, musiker, journalister och konstnärer, kommer att öka kraftigt under 2009. Ökningen under året kan bedömas uppgå till åtminstone 1 500 personer fram till slutet av 2009, vilket blir nära en fördubbling jämfört med motsvarande tid i år.

Det är i första hand nyutbildade som är på väg ut på kulturarbetsmarknaden som drabbas av arbetslöshet. Det innebär en stor uppgång av arbetslösheten i åldrarna 25-35 år eftersom inträdet på kulturarbetsmarknaden, till skillnad från övrig arbetsmarknad, vanligtvis sker efter 25 års ålder.

Kvinnornas arbetslöshet bedöms öka mer än männens nästa år bland annat beroende på deras dominans bland nyutbildade samt att ett större antal kvinnor än män kan komma att förlora jobbet som anställd. Kvinnorna dominerar bland de anställda och männen dominerar bland egenföretagarna. Att utvecklingen av arbetslösheten skiljer sig åt mellan könen har kunnat iaktas redan under hösten 2008. Det kan dock bli så att en del kvinnor, i likhet med vad som skett tidigare, väljer att permanent lämna kulturarbetskraften på grund av den sämre försörjningssituationen, vilket i sådana fall håller tillbaka kvinnoarbetslösheten.

Personer som traditionellt har svårt att snabbt finna arbete, såsom vissa kategorier av utlandsfödda, funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga och personer över 50 år, möts av en mycket svår arbetsmarknad. Allt fler från dessa grupper kommer att få stöd inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin. Andelen utan arbete i dessa särskilt utsatta grupper uppgår för närvarande till närmare 50 procent av samtliga inskrivna utan arbete vid Arbetsförmedlingen Kultur. Arbetslöshetens sammansättning och den kraftigt minskade tillgången på jobb på kulturarbetsmarknaden medför en stor utmaning för Arbetsförmedlingen Kultur.

Nedgången sker inom ett brett spektrum av kultur

Arbetslösheten har redan börjat öka inom scen och ton och en uppgång väntas inom kort inom såväl ord och media som bild och form. Uppgången av arbetslösheten förstärks inom samtliga tre kulturområden år 2009. Konkurrensen om det begränsade antalet jobb/uppdrag blir hårdare. Konkurrenssituationen innebär att arbetsgivarna/uppdragsgivarna ställer större krav på kompetens än tidigare, ofta att arbetssökande ska besitta flera yrkeskompetenser.

De mer konjunkturkänsliga branscherna såsom design, inredningsarkitektur och events kommer att vidkännas tydliga försämringar den närmaste tiden. Strukturförändringarna tar också fart, vilket bland annat märks inom ord och media, till exempel tidningar, radio och TV där betydande bantningar av personalstyrkorna väntas inom de stora företagen. Samtidigt läggs en del produktion ut på entreprenad. Musikområdet har redan märkt av en försvagning och inom teater förutses ett svagare 2009 än 2008. Arbetsmarknaden för bildkonstnärer är redan idag svag och väntas bli successivt ännu sämre kommande år. Dessa verksamheter är främst beroende av offentliga beställningar och satsningar.

1. Arbetsgivarna inom kulturområdet

Kulturbranscherna omfattar cirka 6 800 företag med minst en anställd. Arbetsförmedlingen Kultur har under hösten 2008 intervjuat ett slumpmässigt urval av dessa arbetsgivare. Urvalet har levererats av Statistiska Centralbyrån och är fördelat på sådant sätt att det ska vara representativt för kulturbranscherna. Arbetsförmedlingen Kultur har ett uppdrag att ge service till både kulturbranscherna, det vill säga kulturarbetsgivarna, och de arbetssökande inom kulturområdet. Matchningsarbetet mellan lediga platser och arbetssökande ska stå i fokus. Det sker dock ett kraftigt omslag på arbetsmarknaden, efterfrågan på arbetskraft minskar kraftigt och arbetslösheten stiger.

Sysselsättning inom kulturbranscherna

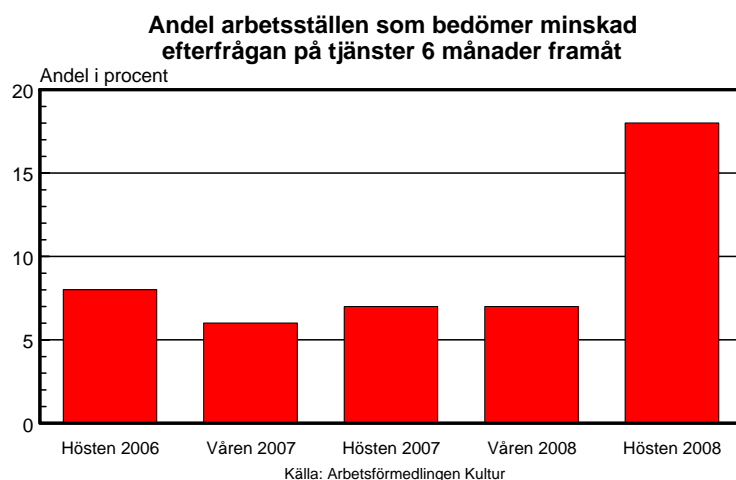
Kulturbranscherna sysselsätter 83 000 personer enligt Statistiska Centralbyråns (SCB:s) officiella statistik. Det motsvarar cirka 2 procent av hela arbetsmarknaden. Enligt samma källa är cirka 75 procent anställda och resterade 25 procent är egenföretagare. Inom kulturbranscherna finns det ett betydande antal egenföretagare som inte registreras som sysselsatta inom kulturbranscherna. Det är egenföretagare som inte bedriver sin verksamhet i sådan omfattning att de registreras som egenföretagare eller att de tidvis arbetar inom andra näringar.

Denna branschbeskrivning bygger på samma princip som andra liknande branschundersökningar. Varje bransch innehåller utöver den egna branschens kärnyrken även yrken som behövs för att ett modernt företag ska kunna driva en effektiv verksamhet och sälja sin produktion, till exempel yrken inom försäljning och service. Antalet som arbetar inom de egentliga kulturyrkena – inklusive media men förutom arbetsledande funktioner – uppgår till cirka 60 000 personer, enligt SCB:s officiella sysselsättningsstatistik.

Lägre efterfrågan på kulturtjänster

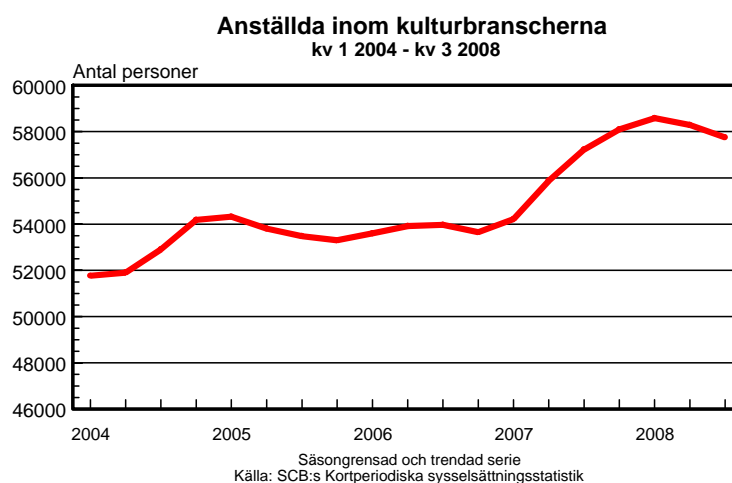
Efterfrågan på kulturtjänster har dämpats betydligt under år 2008. Förväntningarna inför det kommande året har skruvats ner i stor skala. Arbetsgivarnas bedömning om den kommande efterfrågan på tjänster är den mest återhållsamma sedan denna intervjuundersökning startade hösten 2006. Närmare 20 procent av arbetsgivarna tror att efterfrågan på kulturtjänster minskar under kommande sex månader, vilket är mer än en fördubbling av andelen sedan hösten 2007. Utvecklingsförloppet har sannolikt försämrats betydligt under loppet av hösten vilket kan innebära att andelen är underskattad. Enligt undersökningen råder en osäkerhet om

utvecklingen 6-12 månader framåt men det mesta talar för att efterfråga på kulturtjänster minskar ytterligare. Att efterfrågan på tjänster har dämpats indikeras även av att antalet nyanmälda lediga platser till Arbetsförmedlingen Kultur minskat.

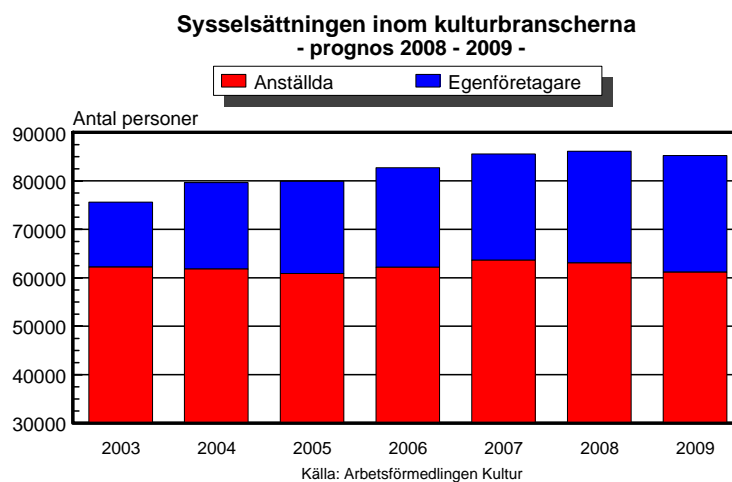

Minskad sysselsättning 2009

Sysselsättningen inom kulturbranscherna ökade mer än vad som är vanligt inom kulturbranscherna åren 2006 och 2007. Ökningen uppgick till 2 500 personer under år 2006 och mycket tyder på att ökningen blev minst lika stor under år 2007. Vår slutsats grundar sig på den genomförda intervjuundersökningen samt statistiska uppgifter från SCB. Nedanstående diagram ger en indikation om att tillskottet av anställda varit stort under år 2006 och fram till en bit in på år 2008, och till detta kommer en fortsatt kontinuerlig ökning av antalet egenföretagare. Dessa sysselsättningsförändringar ligger emellertid i linje med vad Arbetsförmedlingen Kultur förutsåg i tidigare prognos.

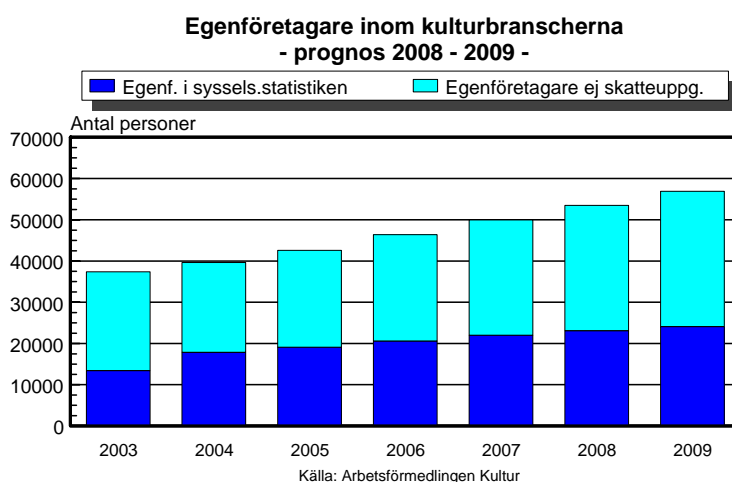
Av diagram framgår även att sysselsättningen vikit nedåt under 2008. Även Arbetsförmedlingen Kulturs intervjuundersökning visar på samma resultat. Kulturarbetsgivarna uppger att sysselsättningsminskningen tilltar under år 2009. Under 2009 väntas sysselsättningen minska med cirka 4 procent, eller uppemot 3 500 personer. Det är en procentuellt större nedgång än för arbetsmarknaden som helhet. Minskningen blir ovanligt kraftig och beror på den djupa lågkonjunkturen.

Egenföretagarna ökar i snabb takt

Antalet egenföretagare inom kulturbranscherna fortsätter att öka trendmässigt med 7-9 procent per år. År 2006 fanns drygt 20 000 egenföretagare enligt SCB:s sysselsättningsstatistik. Därutöver fanns drygt 25 000 egenföretagare som inte uppfyllde kriterierna för att ingå i den officiella sysselsättningsstatistiken. Summeras de två grupperna av egenföretagare uppgick det totala antalet egenföretagare till cirka 45 000.

Intervjuresultaten hösten 2008 tyder på att antalet sysselsatta egenföretagare fortsätter att öka, om än i något lägre takt. Lågkonjunkturen kommer att medföra att allt fler får svårt att försörja sig som egenföretagare, vilka av den anledningen kommer att falla ur ramen för den officiella sysselsättningsdefinitionen. Efterfrågan på arbetskraft består dock i allt högre grad av uppdrag och projekt och dessa förutsätter att uppdragstagaren ska vara egenföretagare. De senaste åren har det skett ett tillskott på cirka 3 500 egenföretag per år (inklusive dem som inte räknas som sysselsatta i den officiella statistiken). Uppgången kan bli av ungefär samma storleksordning nästa år. Huvuddelen av ökningen består sannolikt av företag där den yrkesverksamme inte registreras som sysselsatt i den officiella statistiken.

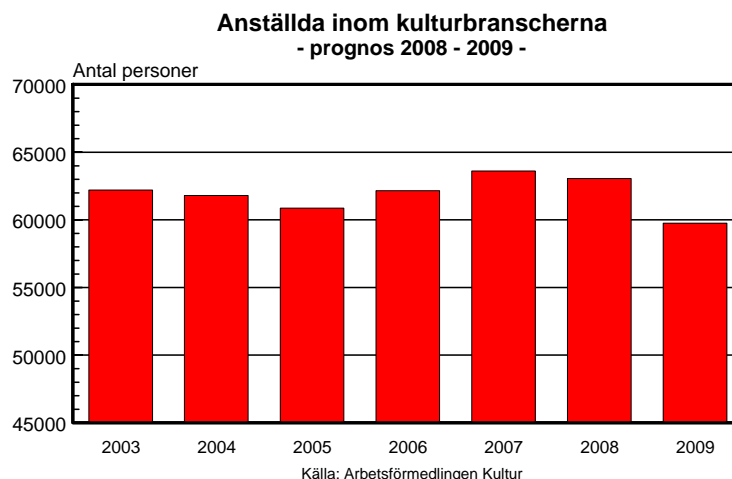

Den pågående utvecklingen mot allt fler egenföretagare gynnar män i högre grad än kvinnor. Egenföretagande är även vanligare bland utlandsfödda än bland svenskfödda. Bland kvinnor var det endast 20 procent av de sysselsatta år 2006 som var egenföretagare och bland män var det 30

procent. Andelen egenföretagare bland svenskfödda uppgick till 24 procent jämfört med 27 procent bland utlandsfödda.

Antalet anställda vänder kraftigt ner

Arbetsförmedlingen Kulturs intervjuundersökning visar att det skett en relativt stor ökning av antalet anställda under åren 2006 och 2007. Tillskottet under dessa år kan skattas till strax över 2 500 personer. Det är ett temporärt trendbrott från en tidigare genomsnittlig årlig nedgångstakt på cirka 2 procent. Som framgått ovan tyder mycket på att antalet anställda minskat under hösten 2008, vilket medför att antalet anställda kan komma att minska något på helårsbasis.

Arbetsförmedlingen Kultur räknar med en minskning med cirka 500 personer för 2008 och med drygt 3 500 för 2009. Bland anställningsformerna kommer inslaget av visstidsanställningar att öka. Arbetsgivarna väntas i än högre grad jaga kostnader och ett sätt att spara pengar är att erbjuda kortare visstidsanställningar, men samtidigt i den mån det är möjligt dra ner på anställningarnas varaktighet och om möjligt också arbetstiderna.

Kvinnorna dominerar bland de anställda och det finns anledning att tro att fler kvinnor än män förlorar sina anställningar under år 2009.

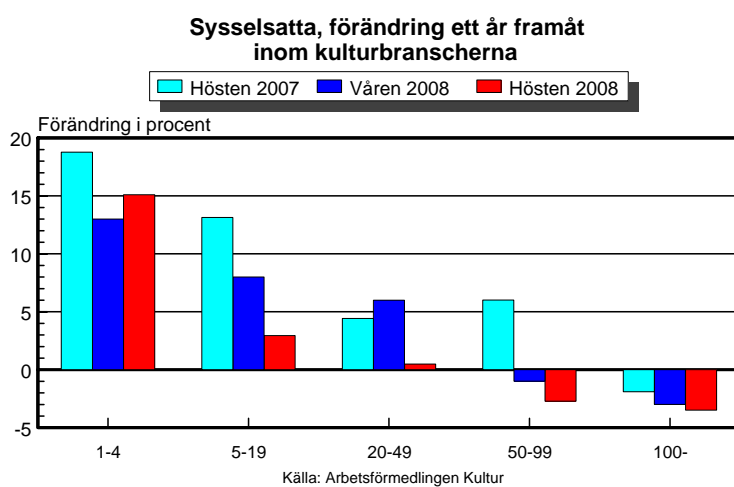
Mellan 15 och 20 procent av sysselsättningsökningen år 2006 gick till utlandsfödda, vilket är högre än deras andel av sysselsättningen (10 procent). Det är troligt att denna bild har bestått under åren 2007 och när det gäller ökningen av sysselsättningen i början av 2008. Under år 2009 är

riskan stor att utlandsfödda drabbas hårdare av nedskärningarna än svenskfödda inom kulturbranscherna.

Jobben tillkommer i de allra minsta företagen

Samtliga storleksklasser av arbetsställen rapporterar uppgifter som visar en klart mer försiktig hållning när det gäller antalet anställda om ett år. Jämfört med undersökningen hösten 2007 ligger förväntningarna lägre inom samtliga storleksklasser.

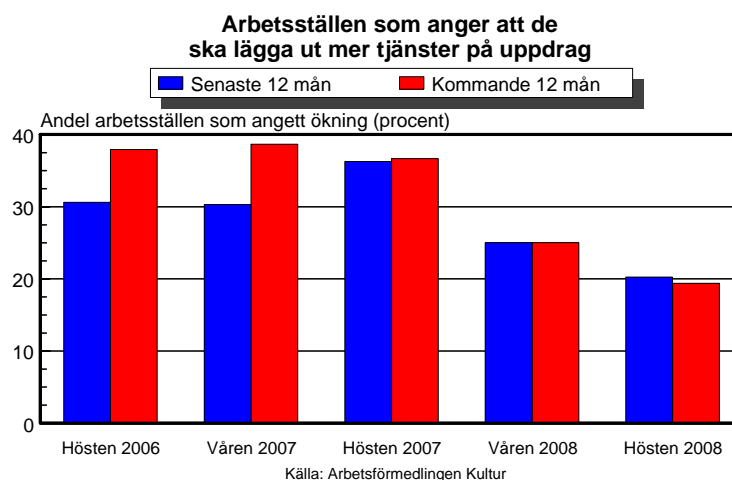
Arbetsställen med över 50 anställda planerar för relativt stora neddragningar av antalet anställda och nedskärningarna blir större än vad arbetsgivarna trodde våren 2008. De planerade neddragningarna har trappats upp mellan undersökningarna. I storleksklassen 20-49 anställda uteblir den ökning av antalet anställda som man trodde på i vårens undersökning. Arbetsställen med under 20 anställda tror fortfarande på en ökning av antalet anställda men inte med lika mycket som de trodde i våras, särskilt i storleksklassen 5-19 anställda. Arbetsställen med under fem anställda tror fortfarande på en tydlig ökning och den ökningen kan bli ett resultat av den strukturrationaliseringsprocess som kan förväntas accelerera år 2009, det vill säga att småskaligheten ökar inom kultursektorn.

Uppdrag läggs ut på andra företag

Det sker en stadig utveckling mot att fler uppdrag/tjänster läggs ut på andra företag. Den utvecklingen visar sig bland annat i Arbetsförmedlingen Kulturs samtliga intervjuundersökningar. För de senaste 12 månaderna anger 20 procent av arbetsgivarna att de lagt ut uppdrag i ökad

omfattning. Under kommande 12 månader anger lika stor andel att de har för avsikt att lägga ut fler uppdrag. Takten i ökningen har dock avtagit något. I tidigare undersökningar uppgav cirka 40 procent att de lagt ut fler uppdrag.

Liten arbetskraftsbrist

Efterfrågan på arbetskraft har planat ut under år 2008 och är nu på väg att minska och det påverkar matchningsläget. Det är i höstundersökningen få lediga platser där arbetsgivarna uppgett brist på arbetssökande inom kulturyrken. De jobb där arbetsgivarna uppgett brist förekommer nästan uteslutande bland arbetsställen med färre än 5 anställda. Det rör sig i första hand om rekryteringar där arbetsgivaren ställer speciella och mer långtgående krav än vad som är vanligt vid sådana anställningar. Det kan vara krav på en viss typ av specialistkunskaper eller en kombination av både bred och djup kompetens inom yrket.

Slutsatser för år 2009 – ur ett arbetsgivarperspektiv:

- Kulturarbetsgivarna är pessimistiska och efterfrågan på tjänster minskar under kommande år.
- Lägre andel än tidigare anger att de lägger ut fler uppdrag/tjänster på andra företag – trenden mot fler utlagda uppdrag fortsätter således även om den avtar något bland annat på grund av färre uppdrag.
- Mellan 5 000 och 6 000 jobb har preliminärt tillkommit åren 2006 till 2008 – genom fler anställda och fler egenföretagare.

- Arbetsgivarna bedömer att antalet sysselsatta minskar år 2009.
- Sysselsättningen kan enligt Arbetsförmedlingen Kultur minska med drygt 4 procent år 2009 (3 500 personer).
- Det sker ett fortsatt tillskott av egenföretagare medan antalet anställda minskar kraftigt.
- Ett visst tillskott av jobb sker i de små företagen med upp till 4 anställda, arbetsgivare med över 50 anställda drar ner kraftigt på personalstyrkorna.
- Ökat inslag av visstids-, deltids- och timanställningar bland de färre rekryteringar som sker.
- Kvinnor i kulturarbetskraften kommer att drabbas hårdare än män av nedskärningarna.
- Bristen på arbetskraft blir låg och i den mån den förekommer finns den bland de minsta arbetsgivarna.
- Bristen på arbetskraft har under de senaste åren hållits tillbaka genom ett stort antal arbetsgivarkontakter från Arbetsförmedlingen Kultur och genom det intensifierade arbetet med matchning mellan lediga platser och arbetssökande.

2. Arbetsökande - inskrivna vid Arbetsförmedlingen Kultur

Cirka 60 000 sysselsatta inom kulturyrken

Det sysselsätts cirka 60 000 personer inom kulturyrken enligt Statistiska Centralbyrån, SCB. Enligt samma källa ökade antalet sysselsatta med drygt 3 000 personer år 2006. Mer än hälften av ökningen skedde inom yrkesområdet ord och media. Inom bild och form och inom scen och ton var uppgången betydligt svagare.

Det saknas fortfarande data för år 2007 och 2008 när det gäller sysselsatta inom kulturyrken, men mycket tyder på att det skedde en tydlig ökning även under år 2007. Däremot under år 2008 är det troligt att förändringen är liten och det kan inte uteslutas att en viss minskning inträffat. För år 2009 pekar allt i vårt underlag mot att det sker en stor nedgång av sysselsättningen inom kulturyrken. Arbetsförmedlingen Kulturs bedömning är att det faller bort mellan 2 500 och 3 000 sysselsättningsstillfällen inom kulturyrken under året¹.

Antalet inskrivna vid Af Kultur tenderar att stiga

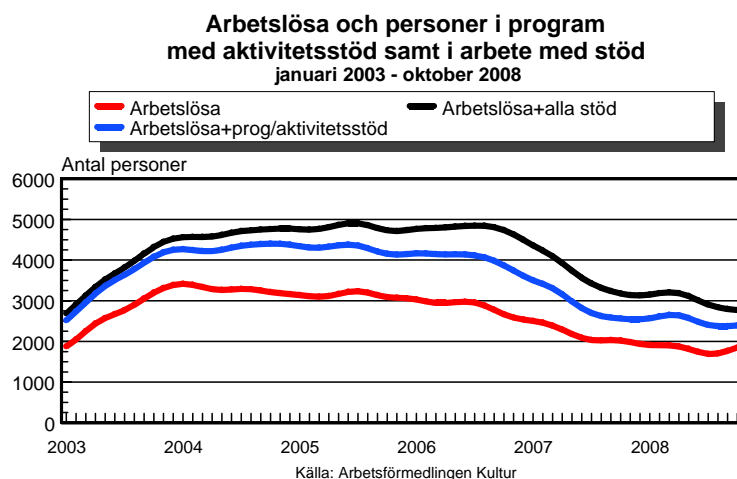
En stor del av de yrkesverksamma inom kultursektorn är inskrivna på Arbetsförmedlingen Kultur. Antalet inskrivna har dock minskat genom den gynnsamma utvecklingen på arbetsmarknaden. I oktober 2008 var cirka 8 600 inskrivna² vid Arbetsförmedlingen Kultur³. Av dessa sökte 2 200 personer arbete inom ord och media, 3 300 inom scen och ton och 1 900 inom bild och form. Under hösten märks en tendens till ökning av antalet inskrivna såväl totalt som inom de tre delområdena. Denna utveckling skisserade Arbetsförmedlingen Kultur redan hösten 2007. Den stora dramatiken i den ekonomiska utvecklingen i Sverige och i omvärlden under hösten 2008 innebär dock att Arbetsförmedlingen Kultur reviderar prognosen i negativ riktning.

¹ Talet är renodlat till kulturyrken till skillnad mot uppgiften på minus 3 500 personer i avsnitt i vilken inkluderar även andra yrken hos arbetsställen inom kulturbranscherna.

² Inskrivna vid Arbetsförmedlingen är uppdelade i flera olika kategorier, bland annat arbetslösa och personer som deltar i program med aktivitetsstöd. Dessa två grupper är helt utan arbete. Dessutom finns personer som har subventionerat arbete (arbete med stöd), personer som arbetar deltid eller timtid men vill arbeta mera och personer som har visstidsanställningar eller fasta anställningar men som vill byta arbete.

³ Definition av kulturyrken vid Arbetsförmedlingen Kultur se bilaga.

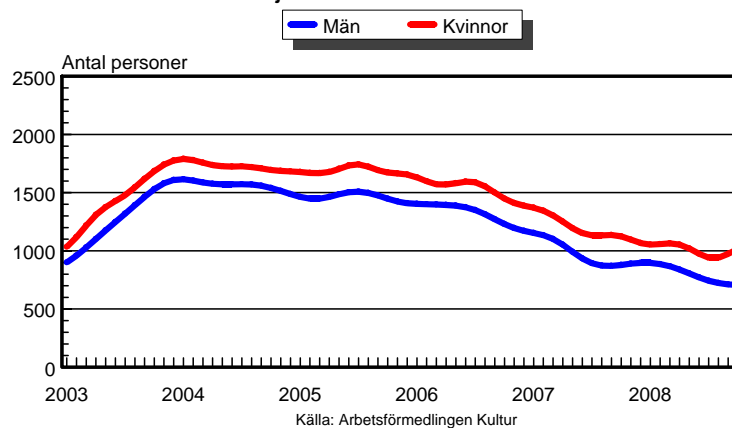
Antalet arbetslösa anmälda vid Arbetsförmedlingen Kultur uppgick i oktober 2008 till 1 700 personer. Under hösten har det skett en begynnande ökning av arbetslösheten, se diagram nedan. En svagare utveckling kan konstateras även om antalet personer i program med aktivitetsstöd inkluderas. Uppgången av arbetslösheten kommer enligt alla tillgängliga indikatorer att tillta under det kommande året.

Arbetsförmedlingen Kultur bedömer att arbetslösheten kan stiga med åtminstone 1 500 personer under det kommande året, vilket är nästan en fördubbling av antalet. Det är i första hand nyutbildade som är på väg ut på kulturarbetsmarknaden som drabbas av arbetslöshet. Det innebär en stor uppgång av arbetslösheten i åldrarna 25-35 år eftersom inträdet på kulturarbetsmarknaden, till skillnad från övrig arbetsmarknad, vanligtvis sker efter 25 års ålder. Personer som traditionellt har svårt att snabbt finna arbete, såsom vissa kategorier av utlandsfödda, funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga och personer över 50 år, möts av en mycket svår arbetsmarknad. Allt fler från dessa grupper kommer att få stöd inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin.

Männens arbetslöshet har fortsatt att minska under hösten 2008. Däremot har det skett en ökning av kvinnornas arbetslöshet. Deras arbetslöshet bedöms öka mer än männens nästa år bland annat beroende på att kvinnorna dominerar bland de nyutbildade samt att fler kvinnor än män kan komma att förlora jobbet som anställd.

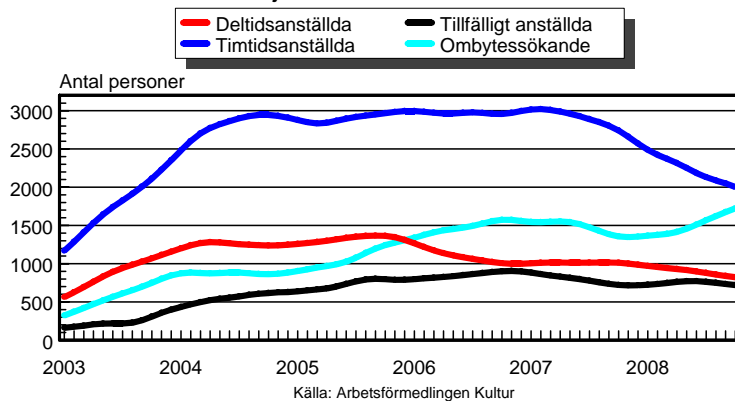
Arbetslösheten fördelad på kön januari 2003 - oktober 2008

Timanställda har minskat kraftigt

Antalet deltidsarbetslösa och timanställda som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen Kultur har fallit kraftigt det senaste året. Antalet med timanställning har minskat med cirka 1 000 personer och antalet deltidsarbetslösa med cirka 200 personer. Anledningen till minskningen det senaste året har i första hand ett samband med den gynnsamma arbetsmarknaden. De nya reglerna inom arbetslöshetsförsäkringen har hittills haft en marginell påverkan. De nya reglerna trädde ikraft den 7 april 2008 och innebär att det finns en begränsning på 75 ersättningsdagar. Fram till mitten av november 2008 hade endast 18 personer omfattats av begränsningen. Därutöver riskerar cirka 400 personer att nå 75 dagar inom de närmaste månaderna.

**Deltidsarbetslösa och timtidsanställda
samt tillfälligt anställda och ombytessökande
januari 2003 - oktober 2008**

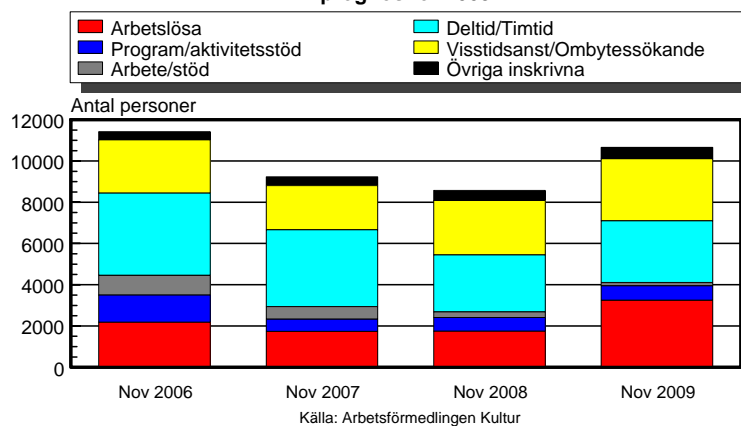

Antalet deltidsarbetslösa och timanställda som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen Kultur kommer med all sannolikhet att vända uppåt och öka ända fram till slutet av år 2009. Anledningen är att besparingar på olika arbetsplatser inte bara medför direkta nedskärningar av personal utan dessutom ofta innebär kortare arbetstider för redan anställda eller att de nyanställningar som sker enbart avser deltid eller timtid.

Antalet inskrivna med tillfälliga anställningar och antalet som har arbete men söker ett nytt har minskat svagt eller med något 100-tal personer under år 2008. Antalet arbetssökande som har arbete men söker ett nytt har samtidigt ökat med cirka 400 personer till att omfatta ungefär 1 800 personer. Anledningen kan vara att fler arbetar utanför kulturarbetsmarknaden och står kvar som sökande till kulturjobb. Det är troligt att det sker en uppgång av antalet inskrivna i båda dessa kategorier under år 2008.

Det totala antalet inskrivna på 8 600 vid Arbetsförmedlingen Kultur beräknas öka betydligt under loppet av år 2008. Antalet inskrivna kan komma att överstiga 10 000 personer vid slutet av år 2009. Därmed blir antalet inskrivna högre än vid motsvarande tidpunkter åren 2007 och 2008, men lägre än år 2006. Ökning bedöms som ovan beskrivits ske för samtliga kategorier av inskrivna, se diagram nedan. Storleken på nedgången av antalet inskrivna mellan åren 2006 och 2008 har även påverkats av att en del av kulturarbetskraften arbetat utanför kulturarbetsmarknaden. Här finns en osäkerhet huruvida den omfattningen kommer att förändras, och i vilken utsträckning det påverkar antalet inskrivna.

Inskrivna vid Arbetsförmedlingen Kultur - prognos för 2009 -

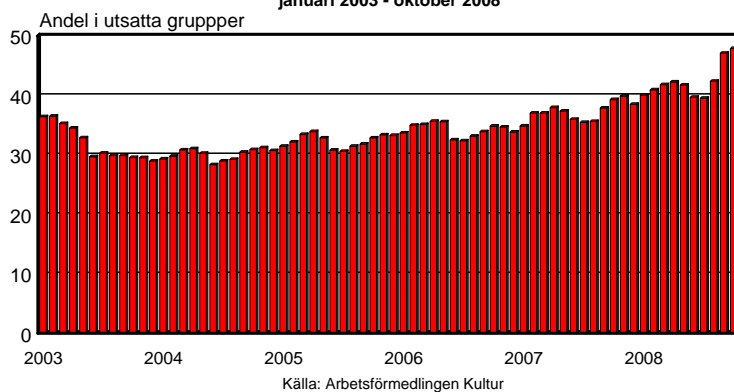
Särskilt utsatta grupper

Antalet personer utan arbete har minskat kraftigt de senaste åren, men nedgången har inte kommit alla till del i lika stor utsträckning. Personer 50-64 år, funktionshindrade och grupper av utlandsfödda har haft betydligt svårare att finna arbete än andra grupper. Det har inneburit att en allt större andel av dem som är utan arbete ingår i någon av dessa grupper eller alternativt en kombination av dessa grupper. Det senare medför att chansen att få ett arbete blir ytterligare försämrade.

I oktober 2008 uppgick andelen utan arbete i dessa utsatta grupper till närmare 50 procent av samtliga som är utan arbete och inskrivna på Arbetsförmedlingen Kultur. Andelen har under de senaste åren stigit successivt från cirka 30 procent när den var som lägst. För det kommande året förutspås en minskad andel men antalsmässigt sker en ökning. Anledningen är att det totala tillflödet av nya inskrivna utan arbete ökar med mera vilket leder till att andelen sjunker trots att antalet utan arbete i utsatta grupper ökar.

Under hösten 2008 märks en ökning av arbetslösheten bland utlandsfödda (även om antalet i program med aktivitetsstöd inkluderas). En liknande utveckling kan under samma tid iakttas för antalet arbetslösa med funktionshinder och nedsatt arbetsförmåga.

**Andel i utsatta grupper som saknar arbete
som andel av samtliga utan arbete**
utlandsfödda, personer 50-64 år, funktionshindrade
januari 2003 - oktober 2008

Slutsatser för år 2009 – ur ett arbetssökandeperspektiv:

- Antalet inskrivna ökar från 8 600 till över 10 000 under kommande år.
- Arbetslösheten inklusive programinsatser ökar år 2009. Anledningen är:
 - Lägre efterfrågan på arbetskraft.
 - Kompletteringsjobben blir färre.
 - Många nya på kulturarbetsmarknaden får svårare att snabbt finna ett arbete.
- Arbetslösheten kommer enligt Arbetsförmedlingen Kulturs bedömning att nästan fördubblas år 2009.
- Ökningen av arbetslösheten sker främst i åldrarna 25-35 år.
- Försörjningssituationen för de yrkesverksamma inom kultursektorn försämras genom färre jobb och hårdare konkurrens om jobben.
- Arbetslösheten (och antalet personer utan arbete) ökar mera för kvinnor än för män.
- Antalet deltidsarbetslösa och timanställda inskrivna vid Arbetsförmedlingen Kultur börjar öka efter en kraftig minskning det senaste året.
- Kulturarbetsmarknadens anställningsvillkor med ett fortsatt stort inslag av otrygga försörjningsförhållanden – visstids-, deltids- och

timanställningar – med neddragningar av anställda samt ökade krav på att vara egenföretagare medför att en del lämnar kulturarbetskraften, främst kvinnor.

- Andelen som ingår i grupper som har svårare att snabbt finna arbete är mycket hög, nästan 50 procent av samtliga arbetslösa inklusive deltagare i programinsatser (30 procent för två år sedan).
- Arbetslösheten har redan ökat bland utlandsfödda och funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga.
- Arbetsmarknadspolitiken (och arbetsmarknadspolitiska program) kanaliserade via Arbetsförmedlingen Kultur har spelat/spelar en mycket viktig roll för kulturarbetskraft som har en svag ställning på arbetsmarknaden.

3. Utvecklingen för olika kulturområden

Överlag svag efterfrågan och skärpta kompetenskrav

Efterfrågan på kulturarbetsmarknaden blir betydligt svagare nästa år och försämringen slår i ett brett fält av verksamheter under år 2009. Det är svårt att utifrån vår undersökning visa på någon verksamhet som uppvisar en tydligt positiv utveckling nästa år. Den ekonomiska nedgången i landet kommer följaktligen att i ett brett spektrum påverka kulturarbetsmarknaden negativt. Arbetsgivarna bedömer att rekryteringspolicyn blir än mer strikt. Varje rekrytering prövas noggrant utifrån de ekonomiska ramar som står till buds. Så långt det är möjligt försöker man finna lösningar, bland annat i form av visstidsanställningar som är kortare än planerat, och om det är möjligt använda sig av deltids- eller timanställningar eller andra lösningar för att hålla nere kostnaderna.

Det kommer att finnas vissa skillnader mellan olika delar av kultursektorn när det gäller positionen i konjunkturcykeln. De mest konjunkturskänsliga delarna bedöms vara vissa verksamheter inom bild och form såsom inredningsarkitekter, konstnärer och designers men även inom delar av scen och ton väntas en tidig vändning, till exempel inom events. Delar av bild och form är i hög grad beroende av vad som händer inom byggnadsverksamheten samt inom handel och industri. Konjunkturen viker nu kraftigt nedåt inom byggnadsverksamheten och i synnerhet inom industrin och det kommer att påverka dessa yrkesgrupper mycket negativt.

Högre kompetenskrav och hård konkurrens om jobben

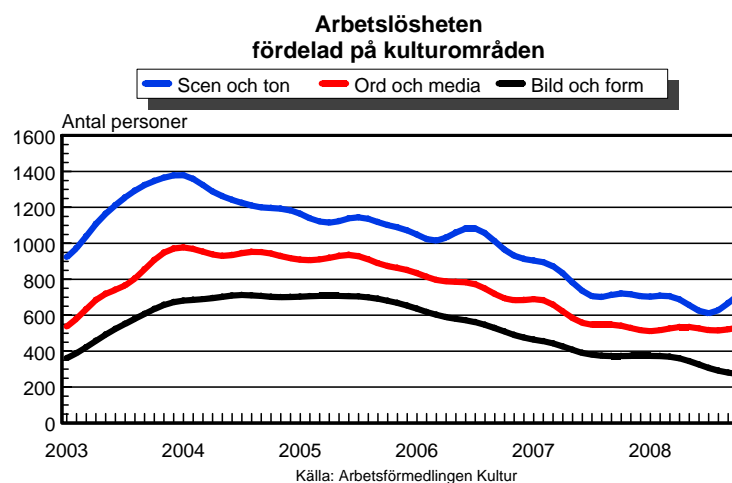
Kompetenskraven vid rekryteringar har höjts kontinuerligt över tiden och under kärvare ekonomiska tider skärps vanligtvis kraven ytterligare när det gäller olika kompetenser vid rekryteringar. Arbetsgivarna eller uppdragsgivarna vill helst finna personer som kan bemästra flera yrkeskompetenser, vilket kan innebära kostnadsbesparingar.

Det blir betydligt fler arbetssökande på kulturarbetsmarknaden under år 2009, vilket också framgått av tidigare avsnitt. Konkurrensen om det krympande antalet lediga jobb/uppdrag blir hårdare och det blir svårare att nå en försörjning för yrkesverksamma inom kulturarbetsmarknaden. Det innebär att fler tvingas söka kompletteringsjobb inom andra sektorer. Tillgången på jobb utanför kulturarbetsmarknaden kommer dock att vara betydligt sämre än under de senaste åren. Här finns en osäkerhet i hur enskilda kommer att agera: stannar man kvar på kulturarbetsmarknaden eller söker man jobb och tar jobb mer permanent, i den mån det är möj-

ligt, inom andra sektorer. Dessutom har av allt att döma fler ur kulturarbetskraften jobbat utanför denna under de senaste högkonjunkturåren och även här råder en osäkerhet kring inom vilken arbetsmarknad de väntas arbeta eller söka arbete framöver.

Arbetslösheten stiger redan inom scen och ton

Arbetslösheten är redan på väg att stiga inom scen och ton. Det har skett en uppgång sedan sommaren och uppgången kommer med all sannolikhet att förstärkas framöver. Inom ord och media finns en svag tendens till begynnande ökning. Däremot har arbetslösheten fortsatt att minska inom bild och form. Under år 2009 kommer enligt Arbetsförmedlingen Kulturs bedömning arbetslösheten att öka tydligt inom samtliga tre kulturområden.

3.1 Ord och media

Strukturförändring, sämre konjunktur och nedskärningar

Ord och media är på väg in i en betydligt svagare konjunktur än på flera år. Samtidigt var stora delar av området redan inne i en betydande strukturmöjningsprocess. Detta tillsammans innebär att förändringstakten inom området skjuter fart och många arbetsplatser förändras varvid arbetstillfällena försvinner. Framst väntas tidningsbranschen drabbas av relativt stora förändringar. Annonsintäkterna är neråtgående och likaså är det

troligt att tidningsförsäljningen minskar betydligt nästa år. Det medför att det redan kärva ekonomiska läget hos många tidningsbolag blir än sämre och det tvingar tidningskoncernerna till mer omfattande nedskärningar jämfört med tidigare. Det finns risk för att ett ökat antal tidningar läggs ner.

De allra flesta dagstidningar har aktiva webbtidningar och dessa får en allt större betydelse jämfört med papperstidningarna. Denna utveckling inom media med olika produktionsformer innebär att kraven vid rekryteringar och uppdrag förändras, så att man nu ofta efterfrågar journalister som ska kunna arbeta med skrivande, foto och redigering samt med webbtidningar. Under de närmaste åren kommer fler journalister att gå i pension vilket innebär ett visst rekryteringsbehov, men alla som går i pension kommer inte att ersättas, utan i stället kommer redaktionerna att minska antalet anställda. Fler journalister startar eget eftersom tidningarna är försiktiga med anställningar och i stället vill man lägga ut arbete i projektform.

Medieverksamheter slås ihop och införlivas i större koncerner och vidare strävar medier efter att samordna sin produktion, exempelvis i frågan om redaktioner och produktion, för att så långt som möjligt spara pengar och stärka sin ekonomiska position. Den utvecklingen bedöms fortgå och om möjligt påskyndas. Inom TV-mediet slimmas organisationerna, bland annat minskas produktionen till färre orter. Totalt sett blir det betydligt färre anställda inom de stora TV-bolagen. Utvecklingen går parallellt mot att fler tjänster och uppdrag köps av andra företag till exempel från olika typer av produktionsbolag. Vidare arbetar tidigare anställda ofta på uppdrag i ett eller flera TV-bolag. Inom TV efterfrågas främst utbildade videojournalister.

Inom radion pågår en liknande utveckling som inom TV, fler tjänster ska köpas externt. Bedömningen är att antalet produktionsbolag ökar och flertalet kommer att vara storstadsbaserade, främst i Stockholm, eftersom det krävs en större marknad för att de ska kunna nå tillräckliga produktionsvolymerna. Det blir vanligare att man kombinerar skrivande journalistik med arbete vid exempelvis radion.

Filmområdet kan försämrats på sikt

Inom film pågår ett antal produktioner i regionerna. För närvarande bedöms produktionsnivån vara tillfredställande men det råder en ökad osäkerhet om framtiden. Större filmprojekt kräver betydande finansiella resurser och finanskrisen tillsammans med konjunkturedgången kan innebära ökade finansieringsproblem avseende filmproduktioner framöver.

Fotografer har en fortsatt besvärlig situation på arbetsmarknaden. Anställningarna är få och fotograferna förväntas vara egenföretagare. Den stora förändringen inom yrket kom i och med den digitala teknikens intåg, som gjorde fotografering tillgänglig för allmänheten varvid uppdragen minskade för fotograferna.

Inom förlagsbranschen har utvecklingen varit god och den väntas bli förhållandevis stabil på kort sikt. Konjunkturedgången kan dock så småningom förväntas innebära sämre tider även inom detta område.

3.2 Bild och form

Konjunkturer viker inom design och inredning

Bild och form består av en mängd olika inriktningar och inom dessa har efterfrågeutvecklingen varierat kraftigt på senare år. Designers och inredningsarkitekter har haft en god arbetsmarknad med en hel del uppdrag vilket medfört en stadigt växande sysselsättning. Den tidigare starka industri- och byggkonjunkturer har inneburit en god draghjälp åt dessa näringar/yrken. Nu viker emellertid konjunkturer inom dessa sektorer och det kan förväntas medföra en tydlig försämring av arbetsmarknaden för dessa yrkesgrupper framöver. Inom exempelvis fordonsindustrin har det tillkommit ett stort antal varsel under året som får negativa följdverkningar på situationen för underleverantörer och därmed också för industriformgivare. Den kraftiga tillväxten inom modebranschen mattas av något och man tror på minskad efterfrågan. Samtidigt expanderar några större företag genom internationell etablering och de fortsätter därmed att öka sin produktion något.

Än svagare arbetsmarknad för bildkonstnärer

Arbetsmarknaden för bildkonstnärer (målare, skulptörer, konstgrafiker, illustratörer) är idag svag och väntas bli än sämre nästa år. Dessa verksamheter är främst beroende av offentliga beställningar och satsningar, till exempel offentlig utsmyckning, utställningar i konstmuseer och konsthallar, köp av konst av Statens konstråd eller från kulturförvaltningar, etc. De offentliga beställningarna/satsningarna kommer att minska något år 2009 och utvecklingen mot det negativa hållet förstärks under loppet av året. År 2010 riskerar att bli ett mycket svagt år.

Efterfrågan på bildkonstnärernas produktioner från övriga delar av marknaden försvagas successivt, det vill säga den privata konstmarknaden, som bland annat innehåller försäljning av konst av svenska samtidskonst-

närer via gallerister och inköp av konstföreningar. Ovan nämnda yrkesgrupper är ofta tvingade att söka kompletteringsjobb inom andra yrken och sektorer för att klara sin försörjning, ofta mindre kvalificerade jobb. Det innebär vanligtvis arbeten på deltids-, tim-, eller behovsanställningar.

Utställningscuratorer är ett relativt nytt yrke och det är i dagsläget indelat i två huvudgrupper: en grupp med utbildning för att koordinera utställningar med renodlat konstnärlig inriktning/budskap och en annan grupp som företräder en mer företagsinriktad uppdragsgestaltning. Den senare gruppen har förutsättningar att etablera sig starkare på arbetsmarknaden då de kan verka i fler sammanhang inom kulturområdet. Båda grupperna söker sin försörjning inom privat och offentlig sektor som egenföretagare eller som anställda. Inom den privata sektorn kan nämnas eventföretag, gallerier m.m. Den offentliga sektorn erbjuder uppdrag på konsthallar, kulturförvaltningar m.m.

3.3 Scen och ton

Musikområdet har redan drabbats av försämringar

Musiker inom samtliga genrer har märkt en minskning av antalet uppdrag. Efterfrågan avtar i samband med vikande konjunktur och det drabbar också musikbranschen. Bland annat har arbetsgivare av ekonomiska skäl minskat sin efterfrågan på svenska musiker samtidigt som det skett en viss ökning rörande engagemang av utländska musiker, bland annat från Östeuropa. Men det bör även påpekas att det finns en marknad för svenska musiker utomlands.

De stora musik- och dansinstitutionerna uppgav oförändrad efterfrågan i vår intervjuundersökning medan de mindre institutionerna uppger en viss ökad efterfrågan. Dock ökar man inte antalet anställda utan anställer hellre för viss tid eller lägger ut på entreprenad. Man uppger att det kommer att råda en stor försiktighet med att rekrytera framöver på grund av en osäker ekonomisk situation.

Marknaden för modern dans är för övrigt expanderande i vissa regioner i Syd- och Mellansverige. Intresset för dans har ökat, inte minst bland ungdom. Inom fridansområdet finns som tidigare ett antal enskilda och grupper som gör föreställningar med samhällsstöd. Där man kan skönja en viss ökning av arbetstillfällen genom att området har getts prioritet i satsningarna.

Det finns en uppfattning att marknaden hårdnar för konstmusikern. Fler konkurrerar om uppdragen och många unga nyutexaminerade konkurrerar

om jobben. Trots detta finns flera vakanser inom vissa instrumentgrupper och behovet av frilanserande orkestermusiker uppges vara relativt stort. Det sker även ett generationsskifte, vilket innebär att det kommer att genomföras många provspelningar kommande säsong. Rekryteringarna till de lediga tjänsterna blir inte helt okomplicerade eftersom man upplever att det saknas kompetenser hos de provspelande musikerna. Kompetensbristen gäller för i stort sett samtliga musikergrupper, bortsett från slagverk, där kompetensen är hög.

Teatrarna får efterhand en sämre situation

De stora institutionerna inom teater uppges vara försiktiga med att rekrytera och sannolikt minskar rekryteringsvolymen under kommande år. Även de mindre teatrarna känner av det sämre ekonomiska klimatet och har inte för avsikt att rekrytera i någon större omfattning. Antalet fria teatergrupper uppges totalt sett ha minskat i antal. Det finns en oro kring hur mycket kommunerna kommer att köpa in föreställningar i framtiden på grund av lågkonjunktorens intåg. Vad gäller teaterområdet som helhet kommer arbetstillfällena kortsiktigt att minska, men i mindre grad än inom musikområdet. Försämringen inom teatern förstärks dock under loppet av nästa år. Anslagets förändring till teatrarna är i dagsläget inte tillräckliga för att täcka ökande kostnader för hyror, löner, m.m. Utläggning på entreprenad ökar inom bland annat ljud, ljus, mask, scenteknik och även inom scenkonst (skådespelare).

Ljud och ljus får mindre beställningar 2009

Inom ljud- och ljusföretagen rapporterades en svag ökning av efterfrågan under de senaste sex månaderna i vår intervjuundersökning, men det väntas en utplaning i efterfrågeutvecklingen de närmaste månaderna. Därefter är det troligt att efterfrågan viker resterande del av år 2009. Företagen försöker minimera fast anställd personal och hyr hellre in när behov uppstår, beroende på vilken kompetens som beställningen avser. Konkurrensen inom ljus- och ljudbranschen är också hård, vilket medför att priserna pressas ned. Även av den anledningen är företagen försiktiga med att ha fast anställd personal. En del företag är tvungna att nischa in sig mot speciella kunder, till exempel events och särskilda grenar.

Bilaga 1 Branscher inom Kulturområdet

22110	Bokutgivning
22121	Dagstidningsutgivning
22122	Annonstidningsutgivare
22130	Utgivning av tidskrifter
22140	Utgivning av ljudinspelningar
22150	Annan förlagsverksamhet
74811	Porträttfotoverksamhet
74812	Reklamfotoverksamhet
74813	Press- och övrig fotografverksamhet
74850	Kontorsservice och översättningsverksamhet
74871	Grafisk formgivning och service
74872	Annan formgivning
92110	Film- och videoproduktion
92200	Radio- och TV-programverksamhet
92310	Konstnärlig, litterär och artistisk verksamhet
92320	Drift av teatrar och konserthus
92340	Annan nöjesverksamhet
92400	Nyhetservice

Bilaga 2 Yrkesbarometern hösten 2008

Bedömning på ett år Yrkesgrupp, yrke

Brist	Nyhetstextare
Brist	Svensktextare
Brist	Scannertekniker/scanneroperatör
Brist	Kantor
Brist	Ljusdesigner
Brist	Scenförman
Brist	Balettmästare
Brist	Teateragent
Brist	Stand-up-komiker
Brist	Operachef
Balans	Dirigent
Balans	Orkesterledare
Balans	Imitator
Balans	Scenmästare
Balans	Bokförläggare
Balans	Chefredaktör
Balans	Projektledare, film
Balans	Projektledare, litteratur
Balans	Turnéledare
Balans	Turnéläggare
Balans	Filmchef
Balans	Teaterchef
Balans	TV-chef
Balans	Operachef
Balans	Teaterchef
Balans	Undertextare
Balans	Avsnittsproducent
Balans	Bearbetningsproducent
Balans	Efterbearbetningsredaktör
Balans	Produktionsplanerare, radio
Balans	Bildproducent
Balans	Bildingenjör
Balans	Ljudbandstekniker
Balans	Ljuddatatekniker
Balans	Sändningstekniker
Balans	Manager
Balans	Konferencier
Balans	Kapellmästare
Balans	Notskrivare

Balans	Discjockey
Balans	FAD (First assistant director)
Balans	TV-inspicient
Balans	Sufflör
Balans	Belysningsmästare
Balans	Dansproducent
Överskott	Redaktionschef
Överskott	Videotekniker
Överskott	Illusionist
Överskott	Scripta
Överskott	Kulturproducent
Överskott	Eventproducent
Överskott	Bildredaktör
Överskott	Redaktionssekreterare
Överskott	Repetitör, dans
Överskott	Ljussättare
Överskott	Dockspelare
Överskott	Trapetskonstnär
Överskott	Trollkarl
Överskott	Manusförfattare
Överskott	Programpresentatör
Överskott	Repetitör
Överskott	Turnétekniker
Överskott	Mimartist
Överskott	Projektledare, design/form
Överskott	Förlagsredaktör
Överskott	Scen-tekniker
Överskott	Projektledare, musik
Överskott	Lindansare
Överskott	Perukmakare
Överskott	Musikförläggare
Överskott	Regiassistent
Överskott	Teaterinspicient
Överskott	Studiotekniker
Överskott	Kameraman, TV
Överskott	Belysningstekniker
Överskott	Ljudtekniker
Överskott	Ljustekniker
Överskott	Lektör
Överskott	Produktionsplanerare, TV
Överskott	Videoproducent
Överskott	Clown
Överskott	Stuntman
Överskott	Animatör

Överskott	Projektledare, TV
Överskott	Översättare
Överskott	Filmklippare
Överskott	Kameraassistent
Överskott	Maskör
Överskott	Scenograf
Överskott	Teaterproducent
Överskott	Projektledare, teater
Överskott	Taltidningsredaktör
Överskott	Fotografassistent
Överskott	Tonsättare
Överskott	Mixare, ljudtekniker
Överskott	Musiktekniker
Överskott	Programvärd/programvärdinna
Överskott	Entertainer
Överskott	Estradör
Överskott	Varietéartist
Överskott	Patinerare
Överskott	Akrobat
Överskott	Konsertermästare
Överskott	Musikalartist
Överskott	Kostymassistent
Överskott	Kostymmästare
Överskott	Kostymör
Överskott	Kompositör
Överskott	Filmproducent
Överskott	Filmproduktionsledare
Överskott	Industridesigner
Överskott	Teatertekniker
Överskott	Jonglör
Överskott	Attributör
Överskott	Redigerare
Överskott	Kostymtecknare
Överskott	Cirkusartist
Överskott	Rekvisitör
Överskott	Talboksproducent
Överskott	Koreograf
Överskott	Designer
Överskott	Formgivare
Överskott	Direktris
Överskott	AV-tekniker
Överskott	Elektrikerassistent, film/TV
Överskott	Filmtekniker
Överskott	Inspelningstekniker

Överskott	Ljudassistent
Överskott	Mikrofilmare
Överskott	Programledare
Överskott	Dansare, show
Överskott	Inspelningsledare
Överskott	Inspicient
Överskott	Produktionsassistent
Överskott	Produktionssekreterare
Överskott	Rekvisitörsassistent
Överskott	Sminkör
Överskott	Regissör
Överskott	Videoredigerare
Överskott	Korrekturläsare
Överskott	TV-redigerare
Överskott	Dramaturg
Överskott	Musikproducent
Överskott	Musiker, klassisk musik
Överskott	TV-fotograf
Överskott	Arrangör, musik
Överskott	Radioproducent
Överskott	Dansare
Överskott	Filmfotograf
Överskott	Filmredigerare
Överskott	Redaktör
Överskott	TV-producent
Överskott	Projektledare, kultur
Överskott	Sångare, folkmusik
Överskott	Journalist/reporter
Överskott	Inläsare
Överskott	Utställningsproducent
Överskott	Keramiker
Överskott	Dramatiker
Överskott	Curator
Överskott	Utställningskoordinator
Överskott	Inredningsarkitekt
Överskott	Musiker, folkmusik
Överskott	Projektledare, konst
Överskott	Sångare, klassisk musik
Överskott	Inredningsdesigner
Överskott	Illustratör
Överskott	Sångare, populärmusik
Överskott	Färgkonsult
Överskott	Skådespelare
Överskott	Konstsmed

Överskott
Överskott
Överskott
Överskott
Överskott
Överskott
Överskott
Överskott
Överskott

Musiker, populärmusik
Författare
Recensent
Konstnär
Skulptör
Textilkonstnär
Fotograf
Serietecknare
Tatuerare